

Søren Gades tale ved mindehøjtideligheden for de faldne modstandsfolk

Taler

Søren Gade Jensen
Folketingets formand

Dato

5. maj 2023

Sted

Skamlingsbanken, Kolding

Tak for indbydelsen til at være her i dag.

Vi mindes de 83 frihedskæmpere fra Syd- og Sønderjylland, der døde i kampen mod den tyske besættelsesmagt.

Det er med ærefrygt, jeg står her i dag. Jeg føler mig lille sammenlignet med de syd- og sønderjyske helte.

Anden Verdenskrig er efterhånden længe siden. Frihedskæmperne er ude af syne. Men de må aldrig være ude af sind. Vi skylder dem en stor tak for de ofre, som de bragte for Danmarks frihed.

Klokkestablen ved Skamlingsbanken er et smukt og enkelt symbol. Der er noget for både øjne og ører.

De fem klokker spiller tre gange dagligt hen over sommeren toner af Prins Jørgens March, som BBC under krigen brugte som kaldesignal til Danmark.

Så var man klar over, at der kom dansksprogede nyheder om, hvordan krigen gik på de forskellige fronter. Udsendelserne fra BBC i London var en vigtig informationskilde, fordi den danske presse var underlagt censur. Aviser og radio var afskåret fra at give et sandt billede af krigens gang.

I udsendelserne var der også særlige, kodede budskaber til lokale modstandsgrupper. De kunne typisk lyde: ”Vi bringer en særmelding: Hilsen til Yvonne, Jarl og Erik”. Så vidste danske modstandsgrupper, at de skulle forberede sig på våbenedkastning.

Jeg håber, at klokkerne vil blive ved med at kime og minde kommende generationer om frihedskampen og dens betydning.

På jorden under klokkerne ligger tre mindeplader med navnene på døde frihedskæmpere her fra regionen.

Bag hvert eneste navn gemmer der sig en dramatisk historie. En historie om personligt mod. Om handlekraft og offervilje.

Alle, der gik ind i modstandsbevægelsen, var klar over, at de satte deres liv på spil. Men de gjorde det alligevel. Fordi de mente, det var deres pligt.

Frihedskæmperne levede et dobbeltliv. Om dagen var de arbejdsmænd, håndværkere, sad på kontor eller var studerende. De kom fra alle samfundslag og passede deres arbejde uden at gøre særligt væsen af sig.

De levede under et kolossalt pres. De skulle hele tiden passe på, hvad de sagde, og hvad de gjorde. Selv den mindste uforsigtighed kunne bringe gruppens medlemmer i fare.

Man kunne ikke være sikker på, hvem man kunne stole på. Der var desværre danskere, som stak deres landsmænd for at få en belønning hos Gestapo. Det er et mørkt kapitel i historien om de fem onde år.

I ly af mørket søgte de sammen i små grupper. De trykte og uddelte illegale blade, som opfordrede til modstand. De sprængte fabrikker, der arbejdede for tyskerne. Eller de ødelagde og blokerede jernbanespor, som forsinkede transporten af tyske tropper og materiel videre til frontafsnit rundt i Europa.

Jernbanesabotage ramte tyskerne særlig hårdt i Syd- og Sønderjylland. Her var jernbanerne enkeltsporede. Landsdelen var en flaskehals, som de tyske tog nødvendigvis skulle igennem.

Mange frihedskæmpere kom sig aldrig over deres oplevelser, men blev mærket for livet. Nogle blev tavse og indelukkede. De holdt deres oplevelser for sig selv og fortalte ikke, hvad de havde været med til. En fabriksfløjte eller en dør, der smækkede, kunne få dem til at fare sammen og reagere voldsomt.

I dag har vi et ord for den tilstand. PTSD – posttraumatisk stressyndrom. I årene efter Anden Verdenskrig var der ikke den samme forståelse for, at voldsomme oplevelser kunne sætte sig i sindet.

Vi skylder hver og én af frihedskæmperne respekt og en dybfølt tak.

Deres handlinger var med til at præge omverdenens indtryk af Danmark under besættelsen, selv om den officielle samarbejdspolitik i flere år var med til at mudre billedet.

For godt 10 år siden skrev jeg forord til en ny udgave af bogen ”De sidste timer”. Den samler mange af de breve, som tilfangetagne modstandsfolk skrev til deres kære, kort tid før de skulle henrettes.

”De sidste timer” er et eviggyldigt vidnesbyrd om mod, beslutsomhed og en stærk vilje til at tage sin skæbne på sig.

Jeg har genlæst flere af brevene op til i dag.

Det er en hjertegribende oplevelse, der giver en klump i halsen og presser tårer frem i øjnene.

Når man læser brevene, bliver man fortvivlet over så unge, mange af de dødsdømte var. De stod til at miste livet, endnu før det rigtigt var begyndt. Den yngste var lige fyldt 18 år, da han blev henrettet.

Man bliver også slået af beundring over, hvor afklarede de dødsdømte er i deres sidste timer. De har ikke medlidenhed med sig selv, men går i døden med en ophøjet ro.

Gennem deres breve prøver de at indgyde mod og håb hos de efterladte på trods af deres egen situation. De har et næsten overmenneskeligt overskud til at kere sig om deres familie.

Stærkest på mig virker Christian Ulrik Hansens brev. Selv i den allersværeste stund formår han at tænke på den dag, hvor krigen er forbi. Hvor danskere og

tyskere sammen lever videre. I fred og forsoning.

Han skriver til sine forældre: ”Og det skal da være mit allersidste ønske, når freden er inde, tag da et forældreløst tysk barn til jer i stedet for mig”.

De dødsdømtes breve minder os om, at fred og retfærdighed er værd at kæmpe for. Den dag, vi tager friheden for givet, er vi på vej til at miste den.

Vi skal huske hinanden på, hvor tæt vi har været på at miste den.

Dét er de faldne frihedskæmperes budskab til os i dag. Et budskab, der ikke kun knytter sig til Anden Verdenskrig, men som desværre har fået fornyet aktualitet med Ruslands brutale invasion af Ukraine.

Jeg vil til slut takke Hjemmeværnet i Kolding og fonden, der står for at bevare klokkestablen, for dagens arrangement.

Tak fordi I holder mindet om de danske helte i live.

Tak for ordet.

Kilde

ft.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Anden Verdenskrig, Krigen i Ukraine 2014/2022-, Mindetale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-gades-tale-pa-skamlingsbanken>